

DEMOGRAFICKÁ PROGNÓZA PRO LÉTA 2014 – 2030¹

SO ORP POLIČKA

Verze 03

Zpracoval: Mgr. Tomáš Lorenc

Místo: Bystré

Dne: 10. 01. 2014

¹ vzniklo v rámci projektu *Podpora meziobecní spolupráce*, reg. č. CZ.1.04/4.1.00/B8.00001

Obsah

Úvod.....	3
1 Základní východiska	3
1.1 Varianta A – zachování současného trendu	4
1.2 Varianta B – integrování předpokládaných trendů.....	4
1.2.1 Očekávaný vývoj plodnosti pro variantu B	5
1.2.2 Očekávaný vývoj úmrtnosti pro variantu B.....	5
1.3 Očekávané vnější vlivy	6
2 Výchozí stav	7
3 Výsledky prognózy	8
3.1 Varianta A.....	8
3.2 Varianta B.....	11
3.3 Porovnání varianty A a varianty B	13
4 Klíčové analýzy pro strategii.....	16
5 Závěry	17
6 Seznam zkratk	18
7 Přílohy.....	19

Úvod

Demografická prognóza je zpracována v rámci projektu Podpora meziobecní spolupráce (MOS) a její hlavní smysl spočívá v lepší formulaci představ o budoucím vývoji populace ve SO ORP Polička do roku 2030 a následné argumentační korektnosti v návrhové části nově vznikající strategie.

Metoda její tvorby vychází ze skutečnosti, že různé věkové skupiny se vyvíjejí odlišným způsobem a budoucí celkový počet obyvatelstva závisí jednak na jejich řádu vymírání, a jednak na podílu generací, které jsou ve věku nízké nebo naopak vysoké plodnosti. Věková struktura výchozího období se pak generaci po generaci promítána na řadu let dopředu, je postupem času redukována o počty zemřelých a rozšiřovaná o počty narozených.

Z těchto argumentů je patrné, že prognózování je podstatnou součástí strategické plánování pro povinně zpracovávanou oblast *mateřského a základního školství* (vývoj počtu dětí v určitých kohortách) a oblast *sociálních služeb* (vývoj počtů seniorů či matek na mateřské a rodičovské dovolené pro dimenzování ošetrovatelských výkonů a služeb). Druhotně může být důležité i pro oblast *odpadového hospodářství* (dimenzování ČOV, kalkulace poplatku za svoz komunální odpadu, územní struktury zařízení pro shromažďování odpadu), a i případně pro volitelné téma (*podpora lokální ekonomiky, cestovní ruch a kultura, školní autobusy aj.*).

1 Základní východiska

Vstupními parametry demografické prognózy pro SO ORP Polička jsou:

- *věková struktura obyvatelstva dle pohlaví a jednotek věku z roku 2000, 2005, 2010, 2013 (pro SO ORP Polička)*
- *podrobné úmrtnostní tabulky dle pohlaví a jednotlivých věkových skupin 2008 – 2012 (pro okres Svitavy)*
- *míra plodnosti strukturované podle věku ženy od 15 do 49 let za rok 2012 (pro okres Svitavy)*
- *migrační saldo dle pohlaví a jednotek věku 2008 - 2012 (pro SO ORP Polička)*
- *naděje dožití obyvatel dle pohlaví ve věku 0, 45, 65 za roky 2008 – 2012 (pro SO ORP Polička)*
- *úhrnná plodnost žen 2012 (okres Svitavy)*

Prahem projekce, tím se rozumí rok poslední známé struktury obyvatelstva dle věku, je rok 2013. Z důvodu ochrany osobních údajů nemohla do prognózy vstoupit „jemnější“ regionální data – *úmrtnostní tabulky, úhrnná plodnost a míra plodnosti* (dostupné pouze za okres Svitavy).

Prognóza je sestavena na základě klasické *kohortně komponentní metody* populačního vývoje, která je považována za metodologicky nejspolehlivější predikci budoucího vývoje. Při její aplikaci se jednoleté věkové skupiny populace posouvají v čase tak, že se po stanovení koeficientů dožití zjistí počet mužů a žen v každé věkové skupině přeživších do dalšího roku. Plodnost, která generuje celkové počty narozených dětí, se během dalších prognózovaných let transformuje v interakci s věkovou strukturou žen v reprodukčním věku. Děti jsou na základě poměrně stabilního podílu děvčat a chlapců mezi narozenými (narozená děvčata tvoří 48,5 % všech narozených) rozděleny podle pohlaví a vystaveny rovněž působení úmrtnosti. Protože se jedná o prognózu vývoje SO ORP Polička (20 obcí a měst), tedy o regionální prognózu, neodmyslitelně k ní patří migrace. Ta může být i významným faktorem pro dlouhodobý vývoj, proto výsledky projekce ovlivněné přirozenou měnou je třeba doplnit o migrační saldo.

Autor si je vědom, že tato prognóza je založena pouze na statistických datech, která vychází a byla bilancována pouze za velmi krátké období (roky 2008 – 2012, př. 2013). I přes veškerou snahu o co možná největší přesnost se jedná pouze o *expertní odhad budoucího vývoje*, a proto nelze předpokládat, že by se reálný populační vývoj plně shodoval s tímto prognózovaným.

1.1 Varianta A – zachování současného trendu

První vybraná varianta představuje prognózu, která je do roku 2030 konstruována za předpokladu zachování současných demografických hodnot *úhrnné plodnosti žen* (1,485 dítěte na ženu), *migračního salda* (ročně muži +14, ženy +19) a *naděje na dožití při narození* (muži 74,0 let, žena 80,8 let). Jednoduše řečeno, pokud by zůstaly demografické podmínky neměnné a region by zůstal izolován od vnějších zásahů, došlo by toto variantní řešení naplnění.

1.2 Varianta B – integrování předpokládaných trendů

Reálnější perspektivu budoucího vývoje populace v regionu představuje ta varianta prognózy, která v sobě již integruje předpokládané změny úrovně *plodnosti a úmrtnosti*. Očekávané intenzity nebo rozsah těchto změn jsou též předmět expertního odhadu založeného na porovnání s vyspělejšími státy západní a severní Evropy a prognózy pro celou ČR vytvořenou v roce 1998 (do roku 2030). V ní můžeme trendy demografických ukazatelů s reálnou situací již dobře porovnávat a k jedné ze zde tří nabízených variant (té, která od roku 2000 do roku 2013 nejlépe kopíruje reálnou situaci) se přimykát. Předpokládané změny naznačeny níže v kap. 1.2.1, 1.2.2.

1.2.1 Očekávaný vývoj plodnosti pro variantu B

Vývoj plodnosti, a tedy specifického ukazatele *úhrnné plodnosti* (počet dětí narozených ženám během jejího reprodukčního období), je v čase samozřejmě proměnlivý. ČR se obecně na přelomu 21. století dostala na jedno z posledních míst v celé Evropě (1,13 dítěte na jednu ženu). Toto bylo pomyslné dno vývoje plodnosti a od té doby tento ukazatel roste až na hodnotu 1,45 v roce 2013 v celé ČR.

Pro okres Svitavy dosahuje hodnota úhrnné plodnosti 1,485 dítěte na jednu ženu a vzhledem k celorepublikové prognóze a v komparaci s venkovskými regiony vyspělých západních zemí lze očekávat postupný nárůst její hodnoty, a to přibližně v tomto rozsahu:

Tab. 1. Očekávaný vývoj úhrnné plodnosti pro SO ORP Polička 2012 - 2030

	2012	2015	2020	2025	2030
Úhrnná plodnost pro region	1,48	1,56	1,60	1,62	1,65

V celém prognózovaném období se nepředpokládá překročení hranice 2,1 dítěte na jednu ženu, tj. zajištění prosté reprodukce, tj. takové reprodukce, která by plně početně přirozeně nahradila stávající stav populace.

1.2.2 Očekávaný vývoj úmrtnosti pro variantu B

Z hlediska lidského věku a naděje dožití, se dá očekávat snižování rozdílu mezi SO ORP Polička (či ČR obecně) a demograficky vyspělými zeměmi. Základem prognózy úmrtnosti se stal předpoklad pokračování příznivého trendu snižování celkové intenzity úmrtnosti, započatého koncem 80. let. Střízlivý rozsah změn může být následující:

Tab. 2. Očekávaný vývoj naděje dožití pro SO ORP Polička 2012 - 2030

Naděje dožití pro region	2012	2015	2020	2025	2030
Muži	74,0	74,2	74,5	74,8	75,2
Ženy	80,8	80,9	81,2	81,4	81,7

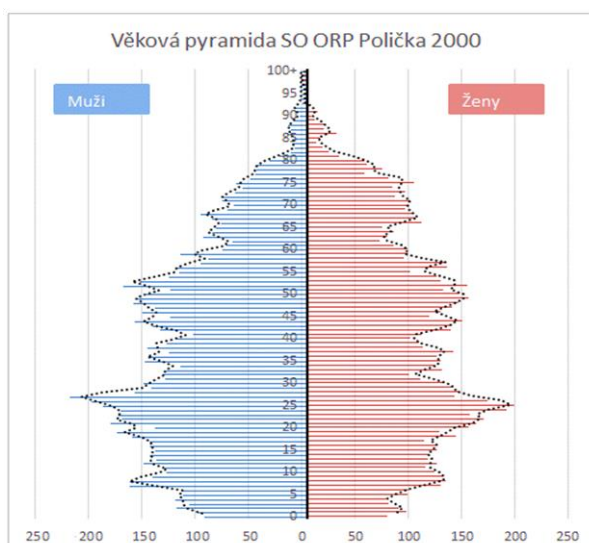
Tempo nárůstu naděje dožití se nepředpokládá tak vysoké jako bylo např. v 90. letech 20. století. Konečné hodnoty naděje dožití při narození tak v roce 2030 odpovídají 75,2 let u mužů a 81,7 let u žen. Skutečné prodloužení je tedy mezi roky 2012 a 2030 odhadováno o 1,2 let u mužů a 0,9 let u žen. Výsledkem rozdílného zlepšování úmrtnosti mužů a žen bude také další snížení nadúmrtnosti mužů, kdy rozdíl mezi nadějí dožití mužů a žen se sníží ze současných 6,8 let na 6,5 let v roce 2030. Rozhodující tak bude především pokles intenzity úmrtnosti osob starších 60 let. Vliv ostatních věkových kategorií bude minimální. Splnění tohoto předpokladu však bude ve velké míře záviset na zlepšení životního stylu obyvatel, především v oblasti výživy, pohybové aktivity a prevence stresů a také na kvalitní zdravotní a sociální péči.

1.3 Očekávané vnější vlivy

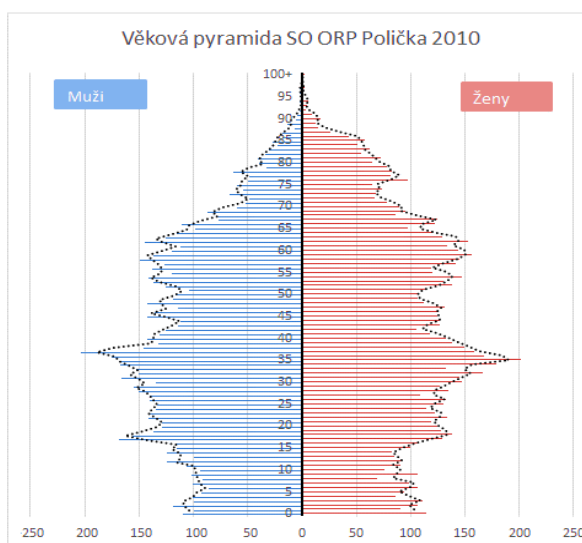
Kromě výše zmíněného, bude reálný populační vývoj vždy odvislý od toho, do jaké míry do území zasáhnou i určité vnější vlivy (krize, nové trendy, ztráty odbytu zboží klíčových regionálních zaměstnavatelů a s tím spojené důsledky), jejichž rozsah a načasování, lze vždy jen velmi obtížně prognózovat. Jako příklad vnějšího vlivu lze uvést „ekonomickou krizi“ v roce 2008, která v území SO ORP Polička způsobila významnou anomálii z hlediska počtu vystěhovalých z území (z území se vystěhovalo 1,5 x více mužů a 1,75 x více žen než je obvyklé). Proto nebyl do prognózy např. rok 2008 z pohledu migrace vůbec zařazen.

2 Výchozí stav

Věkové složení populace ve SO ORP Polička se vyznačuje značnými nepravidelnostmi. Rozhodujícím činitelem jejího vývoje byly a jsou výkyvy porodnosti. Vlivem dlouhodobě nižší úrovně porodnosti se základna věkové pyramidy od roku 1975 zužuje (až na dílčí rozšíření) a v důsledku prodlužování naděje dožití, kdy se stále více lidí dožívá vyššího věku, se vrchol pyramidy se rozšiřuje. Věková pyramida má tak regresivní povahu a lze z ní identifikovat silné a slabé populační generace.

Graf. 1. Věková pyramida SO ORP Polička 2000

Graf. 2. Věková pyramida SO ORP Polička 2010

Negativní zářezy u narozených v letech 1915-1920, narozených 1938-1945, 1958-1962, 1968-1971 představují slabé populační ročníky narozené v období nízké porodnosti – tj. během první světové války, během druhé světové války, na počátku a na konci 60. let a od počátku 80. let do současnosti.

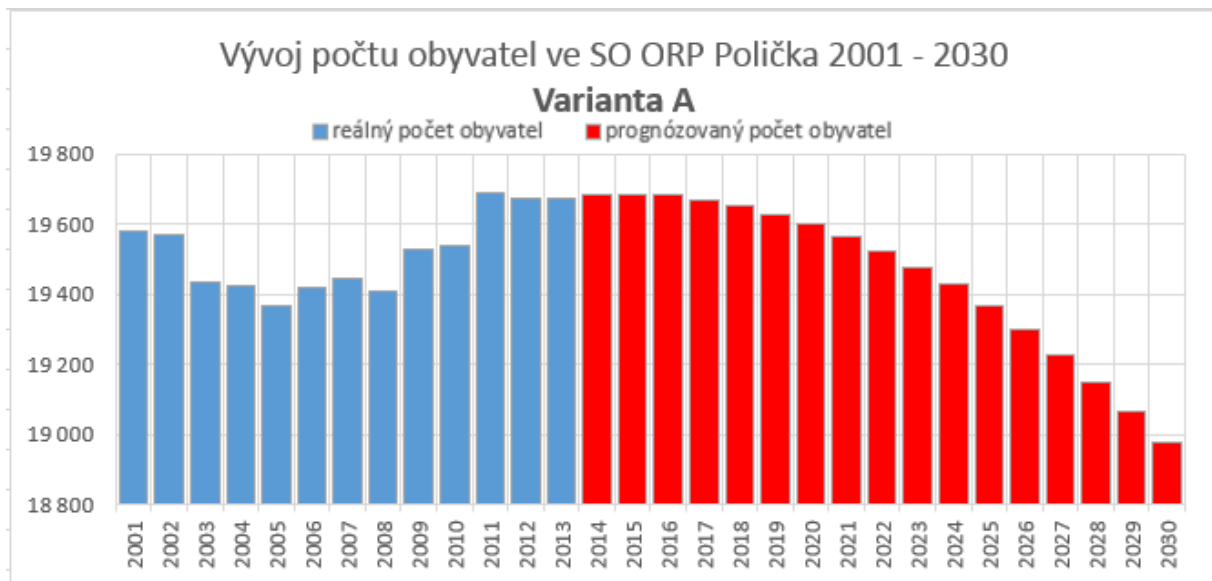
Naopak pozitivní výstupky u narozených v mezidobí negativních zářezů zobrazují početnější generace narozené v obou poválečných natalitních vlnách, v polovině 60. let a největší v období baby-boomu 70. let. Vůbec nejpočetnější generací v populaci jsou narození v letech 1973 a 1974.

V každé evropské populaci se stabilně rodí více chlapců (51,5%) než dívek (48,5%). Vlivem úmrtnosti, která je po celé životní období vyšší u mužů než u žen, je však početní převaha mužů v nejnižších věkových kategoriích převýšena většími počty žen ve vyšším věku. Pravidelná převaha žen v populaci v jedné kohortě začíná podle dat až od 61 let věku. Po překročení této věkové hranice, kdy intenzita úmrtnosti mužů je již relativně vysoká, začíná převaha žen nad muži výrazněji stoupat a s narůstajícím věkem se rychle stupňuje. K 1. 1. 2013 žilo v obcích SO ORP Polička 19 671 obyvatel, z toho 50,4 % bylo žen (9 914) a 49,6 % mužů (9 757).

3 Výsledky prognózy

3.1 Varianta A

V případě varianty A je nutné brát v potaz, že jde o prognózu z reálných čísel k prahu projekce a není v ní zvažováno předpokládané zvýšení porodnosti či zlepšení úmrtnostních poměrů. Jejím smyslem je spíše ukázat, co by se mohlo stát, kdyby demografické trendy stagnovaly. Lze jí chápat jako extrémní vývoj = vývoj extrémně negativní (z hlediska populační velikosti) s nejnižšími možnými hodnotami.

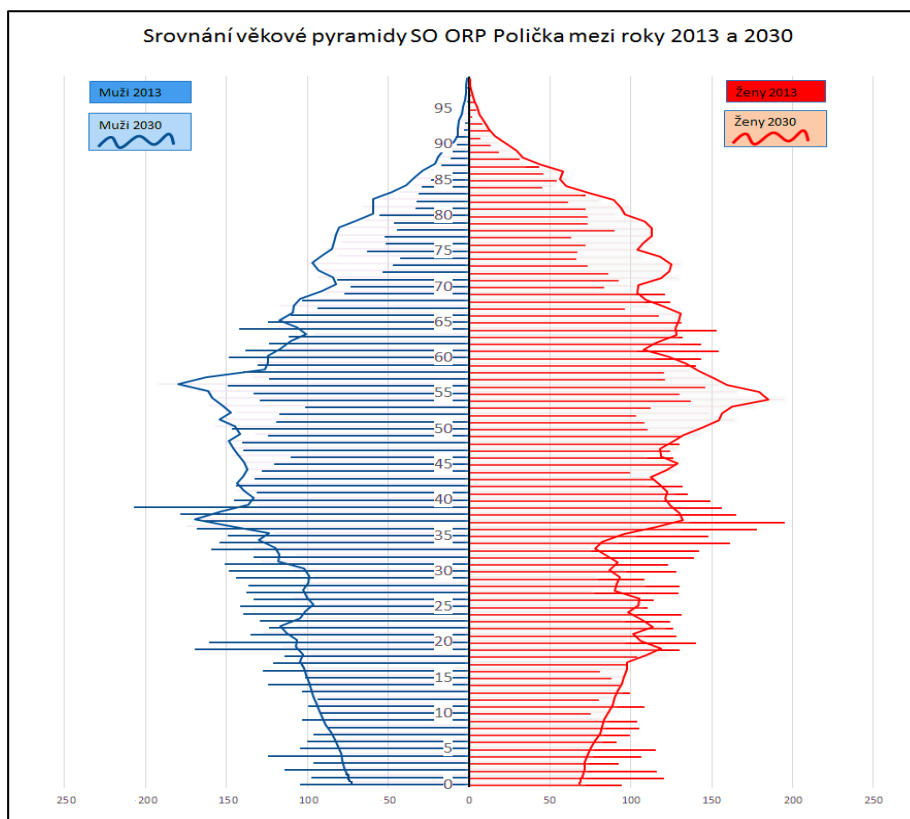
Graf. 3 Vývoj populace ve SO ORP Polička 2001 – 2030 dle varianty A

Vývoj počtu obyvatel při této variantě by kulminoval v roce 2015, kdy silné ročníky žen ze 70. let dokončí svou reprodukční fázi a v dalších letech se začne velmi rychle projevovat vliv populačně slabších ročníků žen z 80. let. Pro porovnání lze konstatovat, že zatímco do roku 2015, zajišťovalo hlavní reprodukční přísun přibližně 160 žen v jedné kohortě, tak později bude tento počet klesat 120-130 žen a okolo 2030 bude veškerou regionální reprodukci zajišťovat pouze 90 žen! Zrychlující úbytky celkového počtu obyvatel v důsledku klesajících počtů narozených dětí lze dokumentovat i vývojem počtu narozených dětí: 2015 – 192 dětí, 2020 – 177 dětí, 2030 – 144 dětí.

Úmrtnostní poměry v případě varianty A zůstávají nezměněny, proto celková populace vymírá rychleji, než v případě varianty B. Generační posun je velmi dobře znázorněn ve věkové pyramidě (Graf 4), kdy se do věku 70+ budou posouvat početně silné poválečné ročníky 1945 – 1958.

Kromě prognózování samotného počtu obyvatel je velmi důležitou součástí zejména odhad budoucího vývoje věkového složení populace. Je patrné, že demografické stárnutí populace bude i nadále pokračovat a jeho tempo se bude dokonce zrychlovat.

Navíc lze usuzovat, že proces stárnutí s sebou bude pravděpodobně přinášet mnohem více problémů než samotný úbytek obyvatelstva.

Graf 4. Srovnání věkové pyramidy SO ORP Polička mezi roky 2013 a 2030

Souběžně budou přitom probíhat oba druhy stárnutí – populace bude stárnout jak absolutně, tak relativně. Absolutní stárnutí (vzestup počtu starších osob, a to i bez růstu naděje dožití) podpoří především růst počtu osob ve věku 65+ a projeví se rozšiřováním vrcholu věkové pyramidy. Relativní stárnutí (vzestup podílu starších lidí v populaci) pak bude výsledkem poklesu počtu dětí a mladých osob a lze jej pozorovat postupným zužováním základny věkové pyramidy. Zastoupení podle hlavních věkových skupin bude v průběhu prognózovaného období vypadat následovně:

Tab. 3. Absolutní a relativní změna věkových kategorií a srovnávací indexy varianta A

Věkové kategorie		2013	2015	2020	2025	2030
absolutní zastoupení (počet obyvatel)	0 až 14	3 033	3 013	2 998	2 812	2 526
	15 až 64	13 376	13 224	12 756	12 503	12 322
	65 +	3 262	3 446	3 845	4 053	4 128
	celkem	19 671	19 683	19 599	19 368	18 976
relativní zastoupení (%)	0 až 14	15,4	15,3	15,3	14,5	13,3
	15 až 64	68,0	67,2	65,1	64,6	64,9
	65 +	16,6	17,5	19,6	20,9	21,8
index stáří		107,6	114,4	128,3	144,1	163,4
index závislosti I		22,7	22,8	23,5	22,5	20,5
index závislosti II		24,4	26,1	30,1	32,4	33,5
index ekonomického zatížení		47,1	48,8	53,6	54,9	54,0

index stáří (bezrozměrné číslo) = počet obyvatel ve věku 65+ ku skupině 0 až 14

index závislosti I (bezrozměrné číslo) = počet obyvatel ve věku 0 až 14 ku skupině 15 až 64

index závislosti II (bezrozměrné číslo) = počet obyvatel ve věku 65+ ku skupině 15 až 64

index ekonomického zatížení (bezrozměrné číslo) = podíl obyvatel ve věku 0 až 14 a 65+ ku skupině 15 až 64

Z tabulky je patrný citelný propad u předproduktivní složky (0 - 14 let) do roku 2030, více než 500 dětí. Nejvýznamnější změny však nastanou u poproduktivní složky (65+ let), což bude jediná část populace, která početně plynule poroste, prakticky o 850 obyvatel. Bude tak pokračovat již započatý proces demografického stárnutí, který bude nabírat na stále větší intenzitě.

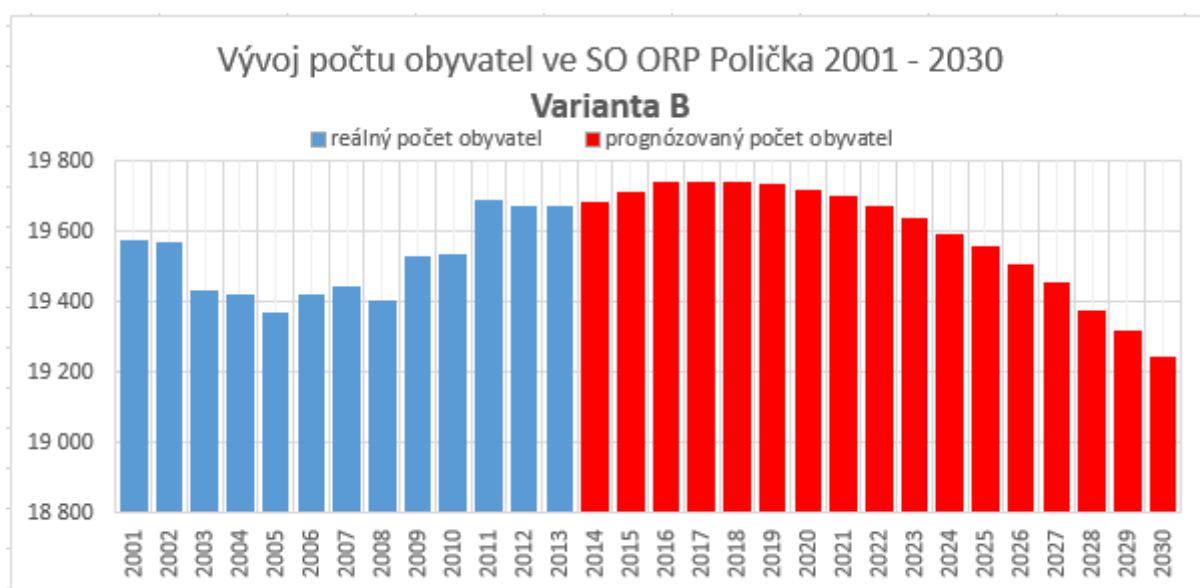
Budoucí vývoj produktivní složky (15 – 64 let) dozná také citelných změn, neboť do penze budou postupně odcházet silné ročníky z 50. let. Výrazné změny ve věkovém složení se pak promítnou do hodnot dalších ukazatelů, charakterizujících věkovou strukturu obyvatelstva. Index stáří se do roku 2030 zvýší ze 107,6 až na hodnotu 163,4, což znamená, že počet obyvatel starších 65 let bude více než 1,6 x převyšovat počet dětí do 15 let. Rostoucí počty obyvatel ve vyšším věku budou znamenat silné ekonomické zatížení obyvatelstva v produktivním věku (index závislosti II), klesající počty dětí budou toto zatížení naopak snižovat (index závislosti I).

Hodnoty celkového indexu ekonomického zatížení, poměřujícího všechny závislé osoby, tj. předproduktivní (0 - 14 let) a poproduktivní složka (65+ let) a osoby v produktivním věku (15 – 64 let), budou v důsledku výraznějšího růstu poproduktivní složky téměř po celé období růst a na 2 pracující obyvatele bude připadat 1 osoba ekonomicky neaktivní (dítě či senior). Toto bude ještě násobně zvýrazněno o skutečnost, že velký počet dětí/mladých pokračuje ve studiu na vysoké škole a do pracovního procesu se zapojují až přibližně o 10 let později.

Percentuálně se podíly mužů a žen v populaci od roku 2013 nezmění, a v roce 2030 bude rozložení stále 50,4% žen (9 558) a 49,6% mužů (9 418).

3.2 Varianta B

Reálnější demografický vývoj populace obcí a měst SO ORP Polička bude spíše zobrazovat prognóza s proměnnými ukazateli. Variantu B lze vnímat, když ne jako extrémně pozitivní vývoj, tak jako vývoj, který má velmi pozitivní charakter (z hlediska populační velikosti). Podle této varianty nebude pokles obyvatel tak prudký, nicméně bude nevyhnutelný. Počet narozených by měl z počátku prognózy mírně přibývat, neboť bude postupně růst i úhrnná plodnost, posléze se však opět promítnou populačně slábnoucí kohorty žen v reprodukčním věku. Naděje dožití se zvýší, avšak počet zemřelých za 1 rok bude stále převyšovat počet narozených. Migrační saldo bude stejné jako u varianty A.

Graf 5. Vývoj populace ve SO ORP Polička 2001 – 2030 dle varianty B

Vývoj počtu obyvatel bude vrcholit v roce 2018 a stejně jako u varianty A, se začne velmi rychle projevovat vliv populačně slabších ročníků žen z 80. let v reprodukčním období. Díky zvýšení úhrnné plodnosti z 1,48 na 1,65 dítěte na ženu dojde k pomalejšímu ústupu základny u věkové pyramidy (Graf 8) než v případě varianty A. Úbytky celkového počtu narozených dětí budou pomalejší a to přibližně v tomto tempu: 2015 – 199 dětí, 2020 – 187 dětí, 2030 – 157 dětí.

Oba druhy stárnutí jak absolutní, tak relativní, bude ještě umocněno změnou úmrtnostních poměrů, tzn. prodloužení naděje dožití u mužů ze 74,0 na 75,2 roků a u žen z 80,8 na 81,7 roků. V případě, že by naděje dožití rostla ještě rychleji, tak by i populace rychleji stárla. Zastoupení podle hlavních věkových skupin bude v průběhu prognózovaného období vypadat následovně:

Tab. 4. Absolutní a relativní změna věkových kategorií a srovnávací indexy varianty B

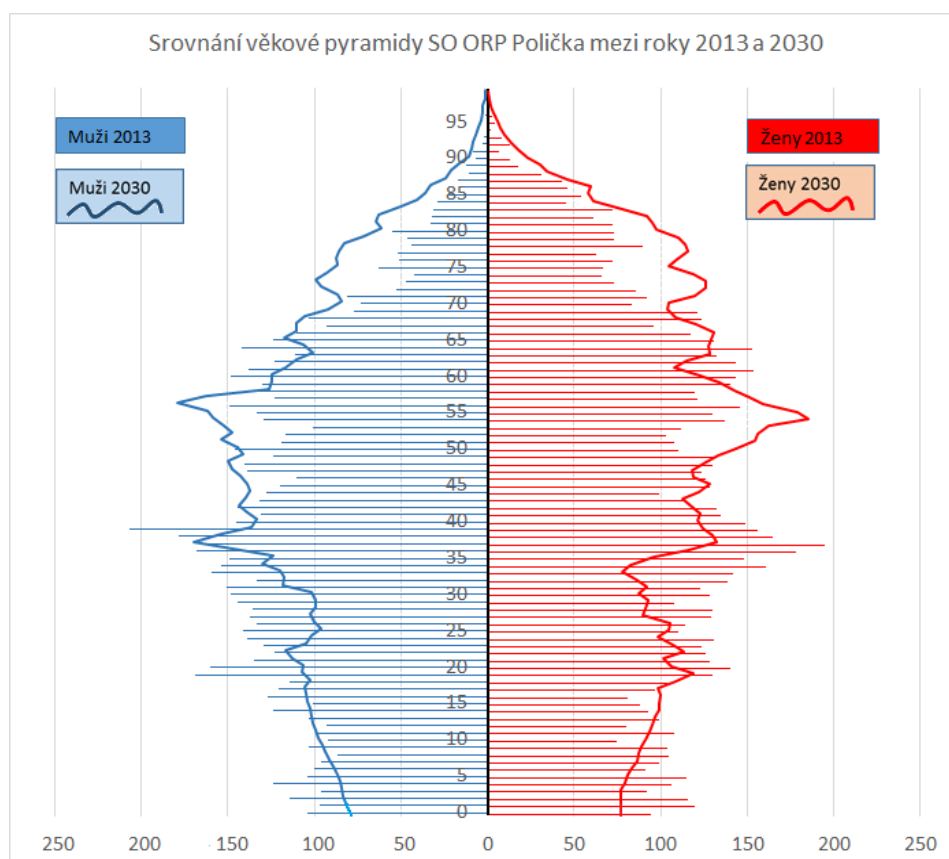
Věkové kategorie (roky)		2013	2015	2020	2025	2030
absolutní zastoupení (počet obyvatel)	0 až 14	3 033	3 024	3 057	2 924	2 688
	15 až 64	13 376	13 224	12 756	12 503	12 333
	65 +	3 262	3 468	3 907	4 131	4 226
	celkem	19 671	19 716	19 721	19 558	19 247
relativní zastoupení (%)	0 až 14	15,4	15,3	15,5	15,0	14,0
	15 až 64	68,0	67,1	64,7	63,9	64,1
	65 +	16,6	17,6	19,8	21,1	22,0
index stáří		107,6	114,7	127,8	141,3	157,2
index závislosti I		22,7	22,9	24,0	23,4	21,8
index závislosti II		24,4	26,2	30,6	33,0	34,3
index ekonomického zatížení		47,1	49,1	54,6	56,4	56,1

index stáří (bezrozměrné číslo) = počet obyvatel ve věku 65+ ku skupině 0 až 14

index závislosti I (bezrozměrné číslo) = počet obyvatel ve věku 0 až 14 ku skupině 15 až 64

index závislosti II (bezrozměrné číslo) = počet obyvatel ve věku 65+ ku skupině 15 až 64

index ekonomického zatížení (bezrozměrné číslo) = podíl obyvatel ve věku 0 až 14 a 65+ ku skupině 15 až 64

Graf 6. Srovnání věkové pyramidy SO ORP Polička mezi roky 2013 a 2030

Z tabulky je patrný opět citelný propad u předproduktivní složky (0 – 14 let) do roku 2030, téměř o 350 dětí, což je o 150 méně než v případě varianty A. Nejvýznamnější

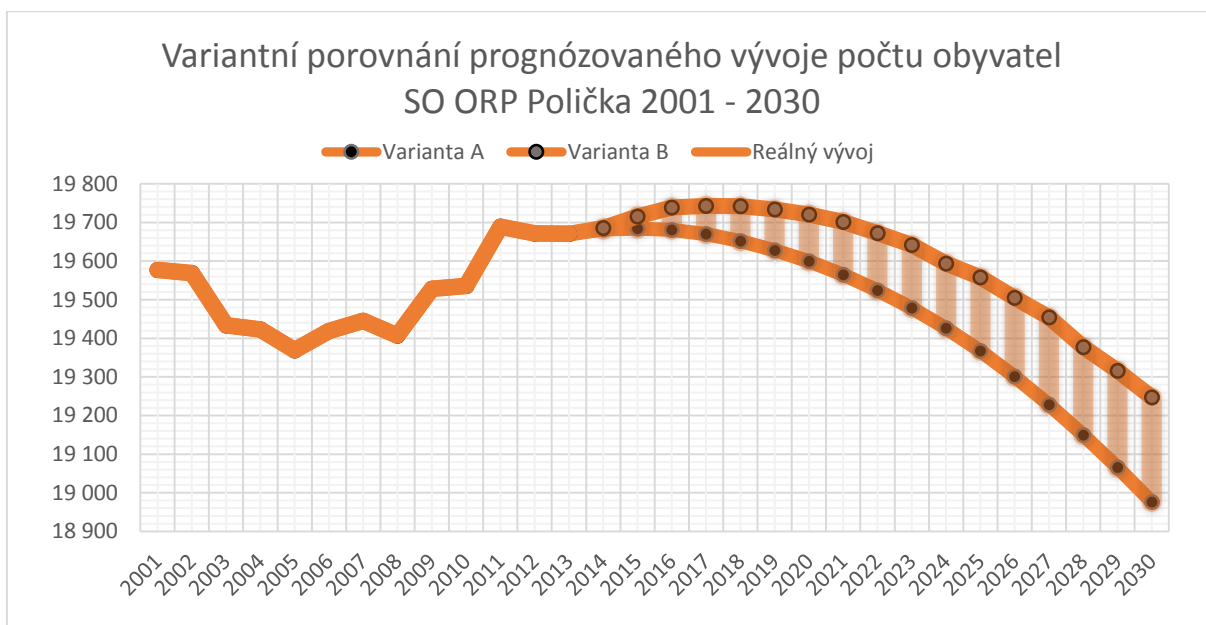
změny však znovu nastanou u poproduktivní složky (65+ let), která početně poroste do roku 2030 až k 4 266 jedincům (rok 2013 – 3 226 lidí), což je ještě o 98 obyvatel více než v případě varianty A.

Budoucí vývoj produktivní složky (15 – 64 let) dozná prakticky nulových změn v porovnání s variantou A, neboť demografický vývoj se přímo této složky dotkne jen minimálně. Předpokládaný index stáří v roce 2030 by neměl být tak vysoký - 157,2, neboť se počítá v případě varianty B s vyšším počtem narozených. To totožně ovlivní i index závislosti I, který bude o 1,3 nižší varianty A. Index závislosti II v důsledku rychleji stárnoucí populace je v případě varianty B o 0,7 vyšší.

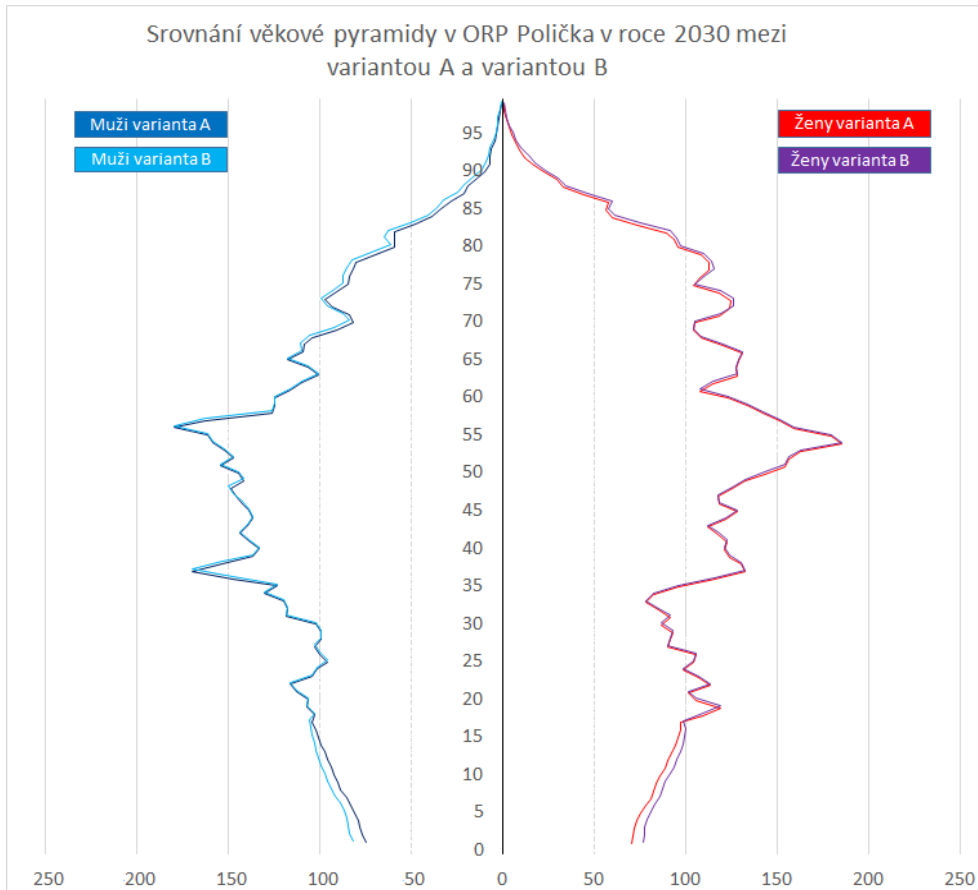
Vlivem rychlejšího zlepšování úmrtnostních poměrů mužů než žen lze očekávat, že dosavadní výrazná převaha žen ve starším věku se bude postupně snižovat. Do roku 2030 se podíl žen v populaci starší 65 let sníží z 58,9% na 57,1%. Percentuálně se podíly mužů a žen v celé populaci do roku 2030 změní pouze nepatrně, podle varianty B bude rozložení 50,3% žen (9 677) a 49,7% mužů (9 570).

3.3 Porovnání varianty A a varianty B

Z průmětu obou variant předpokládaného demografického vývoje do roku 2030 lze vytvořit nejpravděpodobnější možný vývoj, který by měl ležet právě mezi jejími extrémními variantními hodnotami (varianta A – negativní extrém, varianta B – pozitivní extrém).

Graf 7. Variantní porovnání prognózovaného vývoje počtu obyvatel SO ORP Polička 2001 - 2030

Graf 8. Srovnání věkové pyramidy v ORP Polička v roce 2030 mezi variantou A a variantou B

Rozdíl mezi oběma variantami ve věkové pyramidě 2030 reprezentuje zvyšující se úroveň úhrnné plodnosti žen a zlepšení úmrtnostních podmínek (zvýšení naděje dožití) ve věku nad 60 let. Tento rozdíl je pak zaznačen ve věkové pyramidě (Graf 8), kde dochází k rozšiřování základny ve prospěch varianty B. Stejně tak je tomu i v kategoriích nad 60 let, kde díky lepší naději dožití dochází k mohutnění její vrcholové části. V případě mužů je toto mohutnění na vyšší úrovni, vzhledem k nesterilné délce prodloužení naděje dožití u mužů a žen od roku 2013 do 2030.

Další možnost srovnání pak poskytuje tabulka s detailními věkovými kategoriemi, kde je udána střední hodnota a k ní variační rozpětí k negativnímu a pozitivnímu extrému. V ní se pak nejlépe vyjevuje významnost a početní mohutnění nejstarších věkových kategorií a naopak slábnutí kategorií nejnižšího věku v porovnání s rokem 2013.

Tab. 5. Porovnání variant A a B a variační rozpětí k věkovým kategoriím SO ORP Polička

Věková kategorie	2013	2020		2030		Výsledek s variačním rozpětím	
		Varianta A	Varianta B	Varianta A	Varianta B	2020	2030
0 až 4	1063	912	960	745	806	936 (±24)	776 (±30)
5 až 9	1 004	1 037	1 048	842	895	1042 (±6)	869 (±26)
10 až 14	966	1 050	1 050	939	987	1050 (±5)	963 (±24)
15 až 19	1 132	950	950	1054	1065	950 (±5)	1060 (±6)
20 až 24	1 335	1 039	1 039	1055	1055	1039 (±5)	1055 (±5)
25 až 29	1 282	1 345	1 345	967	967	1345 (±5)	967 (±5)
30 až 34	1 438	1 271	1 271	1033	1033	1271 (±5)	1033 (±5)
35 až 39	1 708	1 350	1 350	1347	1347	1350 (±5)	1347 (±5)
40 až 44	1 309	1 633	1 633	1295	1295	1633 (±5)	1295 (±5)
45 až 49	1 272	1 532	1 532	1347	1347	1532 (±5)	1347 (±5)
50 až 54	1 182	1 197	1 197	1597	1597	1197 (±5)	1597 (±5)
55 až 59	1 331	1 196	1 196	1477	1477	1196 (±5)	1477 (±5)
60 až 64	1 387	1 244	1 244	1151	1151	1244 (±5)	1151 (±5)
65 až 69	1096	1 273	1 278	1097	1102	1276 (±3)	1099 (±3)
70 až 74	696	1 042	1 053	1037	1053	1047 (±5)	1045 (±8)
75 až 79	621	704	718	936	958	711 (±7)	947 (±11)
80 až 84	503	402	416	637	660	409 (±7)	649 (±11)
85 až 89	271	302	314	315	334	308 (±6)	325 (±9)
90 až 94	63	108	114	88	98	111 (±5)	93 (±5)
95+	12	13	14	19	20	14 (±5)	20 (±5)
Celkem	19 671	19 599	19 721	18976	19 247	19 660 (±61)	19 112 (±136)

4 Klíčové analýzy pro strategii

Pro strategii meziobecní spolupráce a pro její jednotlivá témata (mateřské a základní školství, sociální oblast) jsou data z prognózy velmi podstatná. Tabulka č. 6 představuje vývoj počtu dětí v mateřských školách (3-5 let), na prvním stupni základní školy (6-10 let), na druhém stupni základní školy (11-15 let). Věková kategorie 16–19 let je zde pouze pro dokreslení situace, neboť střední školy jímají studenty i ze vzdálenějšího okolí.

Tab. 6. Vývoj počtu žáků ve SO ORP Polička 2013 – 2030 dle jednotlivých variant

Věková kategorie	2013	2020		2030		Výsledek s variačním rozpětím	
		Varianta A	Varianta B	Varianta A	Varianta B	2020	2030
3 až 5	637	563	588	463	498	575 (±12)	481 (±17)
6 až 10	952	1039	1043	865	917	1041 (±5)	891 (±26)
11 až 15	988	1053	1054	956	1000	1053(±5)	978 (±22)
16 až 19	943	753	753	856	861	753 (±5)	859 (±3)
Celkem	3520	3408	3438	3140	3276	3423 (±15)	3208 (±68)

Pro řešení budoucích potřeb, vyplývajících z procesu stárnutí, je třeba znát zejména vnitřní strukturu seniorů, neboť existují výrazné rozdíly mezi mladšími a staršími věkovými skupinami seniorů na straně jedné a mezi potřebami starších mužů a žen na straně druhé. Nicméně každý člověk stárne individuálně, takže rozdíly ve stárnutí jsou i uvnitř jednotlivých věkových skupin.

Tab. 7. Vývoj počtu starší osob (65+, 80+ let) ve SO ORP Polička 2013 – 2030 dle jednotlivých variant

Věková kategorie	2013	2020		2030		Výsledek s variačním rozpětím	
		Varianta A	Varianta B	Varianta A	varianta B	2020	2030
65+	3262	3845	3907	4129	4226	3876 (±31)	4178 (±48)
80+	849	826	858	1059	1113	842 (±16)	1086 (±27)

V prognózovaném období bude nejvýznamnější posun silných ročníků narozených v průběhu 40. a 50. let 20. století, kteří způsobí prudký nárůst počtu osob ve věku 60-79 let do roku 2020, dále do roku 2030 už nárůst z tohoto pohledu nebude tak dramatický. Z hlediska celého procesu demografického stárnutí bude klíčové zvyšování zastoupení nejvyšších věkových skupin v populaci (nad 80 let), neboť právě u těchto osob je třeba v důsledku horšího zdravotního stavu počítat s vyšší potřebností zdravotní a sociální péče.

5 Závěry

Ve SO ORP Polička od roku 2013 do roku 2030 dojde k:

- k celkovému úbytku populace přibližně o 400 – 600 obyvatel

(úbytek bude zapříčiněn přirozenou cestou, a to jmenovitě převyšujícím počtem zemřelých nad narozenými během roku)

(stávající migrační saldo je kladné a v prognóze je takto i kalkulováno)

- k významnému úbytku dětí předškolního věku (3 – 5 let) až o 25%

(úbytek bude zapříčiněn poklesem potenciálních matek v reprodukčním období v průměru u jednoho ročníku ze 150 na 100)

(významnější úbytek bude zpomalen zvýšením úhrnné plodnosti žen)

(očekávaná nejnižší hodnota v počtu narozených se dostaví mezi roky 2030 – 2035)

- k prvotnímu mírnému navýšení a po té snížení počtu dětí ve věku I. stupně základní školy (6 – 10 let), celkově o 7% do roku 2030

- k prvotnímu mírnému navýšení a po té ke stagnaci počtu dětí ve věku II. stupně základní školy (11 - 15 let) vzhledem k roku 2013

(počet žáků II. stupně v porovnání let 2013 a 2030 bude velmi podobný)

- mírnému snížení počtu obyvatel v produktivním věku (15 – 64 let) o 8%

- k významnému nárůstu obyvatel starších 65 let až o 25%

(nárůst bude zapříčiněn postupným zvyšováním naděje dožití obyvatel, ale zejména přesunem populačně silných ročníků narozených na konci 40-tých let a v 50-tých letech minulého století do kategorie nad 65 let)

- k nárůstu obyvatel starších 80 let až o 20%

(nárůst bude zapříčiněn postupným zvyšováním naděje dožití obyvatel, což sebou ponese významné nároky zajištění soustavné zdravotní a sociální péče)

- k absolutnímu (zvýšení průměrného věku) i relativními (zvýšení indexu stáří) stárnutí populace

- k zachování podílů mezi muži a ženami v populaci

6 Seznam zkratek

ČOV

čistírna odpadních vod

MOS

meziobecní spolupráce

SO ORP

správní obvod obce s rozšířenou působností

7 Přílohy

Příl. č. 1. Projekční tabulky varianty A a varianty B